درس پنجم

فعل نهی

اَلدَّرْسُ الْخامِسُ

حَيَواناتُ الْغابَةِ

اَلدَّرْسُ الْخامِسُ

اَلْمُعْجَم: (٢١ كلمة جديد)

أَسَد:	شیر
ثَعْلَب:	روباه
ثَقيلُ السَّمْعِ:	کَمْ‌شنوا «ثَقیل: سنگین + سَمْع: شنوایی»
جَدَّ:	کوشید (مضارع: یَجِدُّ)
جَرَّحَ:	زخمی کرد (مضارع: یُجَرِّحُ)
حاوَلَ:	تلاش کرد (مضارع: یُحاوِلُ)
حَديقَةُ الْحَيَواناتِ:	باغ‌وحش

قَرَعَ:	کوبید = طَرَقَ (مضارع: یَقرَعُ)
كِبَر:	بزرگسالی
كَلْب:	سگ
لا تَحْلِفْ:	سوگند نخور (ماضی: حَلَفَ)
لَجَّ:	پافشاری کرد (مضارع: یَلِجُّ)
ماتَ:	مُرد (مضارع: یَموتُ)
مَصير:	سرنوشت

رائِد:	جلودار
سَكَتَ:	ساکت شد (مضارع: يَسْكُتُ)
شَجَّعَ عَلىٰ:	تشویق کرد به (مضارع: يُشَجِّعُ)
ظَنَّ:	گمان کرد (مضارع: يَظُنُّ)

نَجاح:	موفّقیّت
نَقَصَ:	کم شد (مضارع: يَنْقُصُ)
وَلَجَ:	داخل شد = دَخَلَ

اَلرَّجاءُ

كانَتْ مَجْموعَةٌ مِنَ الْحَيَواناتِ في غابَةٍ: أَسَدٌ وَ ثَعْلَبٌ وَ ذِئْبٌ وَ غَزالَةٌ وَ كَلْبٌ وَ ...

في يَومٍ مِنَ الْأَيّامِ جاءَ سِتَّةُ صَيّادينَ وَ حَفَروا حُفرَةً عَميقَةً؛ ثُمَّ سَتَروها لِصَيدِ الْحَيَواناتِ وَ بَيعِها لِحَديقَةِ الْحَيَواناتِ. وَقَعَ الثَّعْلَبُ وَ الْغَزالَةُ فِي الْحُفرَةِ بَغتَةً؛ فَطَلَبا مُساعَدَةً؛ لٰكِنَّ الْحَيَواناتِ هَرَبْنَ؛ لِأَنَّهُنَّ سَمِعْنَ مِنْ بَعيدٍ أَصواتَ الصَّيّادينَ. حاوَلَ الثَّعلَبُ وَ الْغَزالَةُ لِلنَّجاةِ.

بَعدَ دَقائِق رَجَعَتْ حَمامَةٌ وَ قالَتْ لِلثَّعلَبِ:

«لا فائِدَةَ لِلْمُحاوَلَةِ. لا تَصْعَدْ. أَنتَ لا تَقْدِرُ. لَقَدْ جَرَّحْتَ بَدَنَكَ.»

وَ رَجَعَ الْكَلبُ و قالَ لِلْغَزالَةِ:

«لا رَجاءَ لِنَجاتِكِ. لا تَصْعَدي. أَنتِ لا تَقْدِرينَ. لَقَدْ جَرَّحْتِ بَدَنَكِ.»

حاوَلَ الثَّعلَبُ وَ الْغَزالَةُ الْخُروجَ مَرَّةً أُخرىٰ وَلٰكِنْ بِدونِ فائِدَةٍ.

يَئِسَتِ الْغَزالَةُ وَ بَقِيَتْ في مَكانِها وَلٰكِنَّ الثَّعلَبَ حاوَلَ كَثيراً.

قالَتْ لَهُ الْحَمامَةُ: «أَنتَ لا تَقْدِرُ، لِمَ تُحاوِلُ؟! اِقْبَلْ مَصيرَكَ.»

لٰكِنَّ الثَّعلَبَ خَرَجَ مِنَ الْحُفرَةِ. في ذٰلِكَ الْوَقتِ وَصَلَ هُدهُدٌ وَ قالَ:«أَنا أَعْرِفُ هٰذَا الثَّعلَبَ؛ هوَ ثَقيلُ السَّمْعِ؛ هوَ ظَنَّ أَنَّ الْحَمامَةَ تُشَجِّعُهُ عَلَى الْخُروجِ.»

قالَتِ الْحَيَواناتُ: «نَحنُ ظَلَمْنَا الْغَزالَةَ. عَلَينا بِمُساعَدَتِها.»

قالَتِ الْحَمامَةُ لِلْغَزالَةِ: «اُخْرُجي. أَنتِ تَقدِرينَ عَلَى الْخُروجِ بِسُهولَةٍ. لا تَيْأَسي.»

حاوَلَتِ الْغَزالَةُ الْخُروجَ مَرَّةً أُخْرىٰ فَخَرَجَتْ وَ فَرِحَتِ الْحَيَواناتُ.

مَنْ طَلَبَ شَيْئاً وَ جَدَّ، وَجَدَ،

وَ مَنْ قَرَعَ باباً وَ لَجَّ وَلَجَ.

قالَ رَسولُ اللّٰهِ ﷺ

فعل نهی :

نام دیگر فعل نهی , مضارع مجزوم می باشد . پس یاد می گیریم که فعل نهی از مضارع ساخته می شود و با اضافه کردن حرف لا آخر فعل مضارع مجزوم می شود .

فعل نهی به صورت امر منفی ترجمه می شود ، یعنی باز داشتن از انجام کار , دستور دادن برای انجام نشدن کار .

طریقه ی ساختن فعل نهی در زبان عربی :

لا + فعل مضارع (حتما آخر فعل باید مجزوم شود)

مجزوم به دو معناست:

۱ – حذف ضمه ـُـ از آخر فعل و تبدیل آن به ساکن.

۲ - اگر آخر فعلمان ضمه ـُـ نداشت نون (ن) آخر فعل را حذف می کنیم ، به جز صیغه ۶ و ۱۲ که ن جمع مؤنث است .

می توان به راحتی این نون را تشخیص داد و آنهم اینکه نون به سومین حرف اصلی فعل بچسبد

نکته مهم : ْن که در صیغه ۶ و ۱۲ است ، فاعل فعل است اما در دیگر صیغه ها ن آخر فعل نشانه مرفوع بودن فعلَ است .

مثال:

يَدْخُلُ (نهی) ← لا + يَدْخُلْ ← لايَدْخُلْ (داخل نشود)

تَذْهَبُونَ(نهی) لا + تَذْهَبُونَ ← لا تَذْهَبُوا (نروید)

تَجْلِسْنَ (نهی) لا + تَجْلِسْنَ ← لاتَجْلِسْنَ (ننشینید)

أَسْمَعُ (نهی) لا + أَسْمَعْ ← لا أَسْمَعْ (نشنوم – گوش نکنم)

نکته بسیار مهم

اگر آخر فعل امر و نهی (بجز متکلم)ساکن داشته باشد فعل مفرد مذکر است.

لا تذهب چون آخرش ساکن دارد مفرد مذکر است

اگر آخر فعل امر و نهی الف داشته باشد فعل مثنی است.

لا تَذهَبا نروید چون آخرش الف دارد مثنی است.

اگر آخر فعل امر و نهی وا داشته باشد فعل جمع مذکر است.

لا تَذهَبُوا نروید چون آخرش وا دارد جمع مذکر است.

اگر آخر فعل امر و نهی ی داشته باشد فعل مفرد مونث است.

لا تَذهَبی نرو چون آخرش ی دارد مفرد مونث است.

لا تَذْهَبْنَ چون آخرش نَ دارد مفرد جمع مونث است.

اگر آخر فعل امر و نهی نَ (نونیکه قبلش ساکن داشته باشد) داشته باشد فعل جمع مونث است.

لا تَذْهَبْنَ چون آخرش نَ دارد جمع مونث است.

فِعْلُ النَّهْي (١) ← (يا وَلَدُ، لا تَفْعَلْ)، (يا بِنْتُ، لا تَفْعَلي)

لا تَكْتُبْ شَيئاً عَلَى الشَّجَرِ.

روی درخت چیزی ننویس (مذکر)

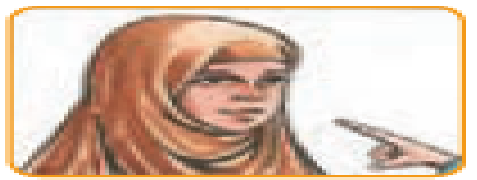
لا تَكْتُبي شَيئاً عَلَى الشَّجَرِ.

روی درخت چیزی ننویس (مونث)

بدانیم

در این درس با فعل نهی آشنا می‌شوید.

به فرق میانِ فعل‌های مضارع و نهی توجّه کنید و ترجمهٔ آنها را یاد بگیرید.

شخص	فعل مضارع		فعل نهی	
	تَفْعَلُ (مفرد مذکّر مخاطب)	انجام می‌دهی.	لا تَفْعَلْ	انجام نده.
	تَفْعَلينَ (مفرد مؤنّث مخاطب)		لا تَفْعَلي	

فرق فعل مضارع منفی و فعل نهی را بیابید.

فعل مضارع منفی	فعل نهی	فعل مضارع منفی	فعل نهی
لا تَحْزَنُ: غمگین نمی‌شوی	لا تَحْزَنْ: غمگین نشو	لا تَكْذِبينَ: دروغ نمی‌گویی	لا تَكْذِبي: دروغ نگو

ترجمه کنید.

لا تَيْأَسْ مِنْ رَحمَةِ اللّٰهِ.	از رحمت خدا ناامید نشو.
لا تَشْرَبي شايأً حارّاً.	چای داغ ننوش